



Ungdomseliten - På väg mot toppen

Om motivation, ambition & betyg - Svenska ungdoms- och junior elitfriidrottare

Filip Regnander

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Självständigt arbete på grundnivå 31: 2017

Idrott & Hälsa 120 HP 2015-2017

Handledare: Bengt Larsson

Examinator: Maria Fernström

Sammanfattning

Syfte

Syfte är att undersöka hur den svenska ungdoms -och junior eliten inom svensk friidrott presterar i skolan. Frågeställningar undersökningen utgår ifrån är:

- Skiljer sig ambitionsnivån och motivationen åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare när det gäller utövandet av den egna idrotten?
- Skiljer sig ambitionsnivån och motivationen åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare när det gäller skolarbetet?
- Skiljer sig betygsnivån åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare avseende skolans kärnämnen?

Metod

Föreliggande studie är en kvantitativ studie. Datainsamlingen har skett i form av enkäter. Undersökningen involverar pojkar och flickor 16 - 19 år som är aktiva inom friidrott. Urvalet är slumpmässigt hämtat från svenska friidrottsförbundets årsbäсталistor för 2016. I studien deltog totalt 67 stycken personer. All data har hämtats ifrån svenska friidrottsförbundets årsbäсталistor som avser tävlingssäsongen 2016.

Resultat

Motivation och ambitions nivån skiljer sig åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare, de elitaktiva erhåller en högre grad av motivation och ambition gällande utövandet av den egna idrotten i föreliggande studien. Elitaktiva friidrottare hade en högre grad av motivation och ambition än icke-elitaktiva friidrottare, resultatet är signifikant.

Slutsats

Det man kunde utläsa av studiens resultat är att elitaktiva presterar bättre i skolan än de som inte är på elitnivå. Detta kan förklaras med bland annat Jonsons modell som pekar på att dessa elever har ett bra självförtroende och vill leverera på en hög nivå inom skolan och sina studier. (Jonsson 1985, s. 22-23). Man ska ta i beaktning att alla resultaten i föreliggande studie inte är signifikant. Detta kan bero på att svarsfrekvensen är alldeles för liten i förhållande till populationen.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Introduktion	5
2. Bakgrund	6
2.1 Begrepp.....	6
2.1.1 Elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare	6
2.1.2 Betyg.....	6
2.1.3 Motivation	6
2.1.4 Ambition	7
2.2 Elitfriidrottare	7
2.2.1 Förberedande elit - Friidrottens generella utvecklingstrappa	7
2.2.2 Mer idrott ger bättre skolresultat	8
2.3 TIDIGARE FORSKNING	8
2.3.1 Elitsatsning- och RIG	8
2.3.2 Bunkefloprojektet.....	9
2.3.3 Utökad motorisk träning och skolprestation.....	10
2.4 TEORETISKT UTGÅNGSPUNKT.....	11
2.4.2 Ungdom - Idrott - Skola.....	12
2.4.2.1 Prestationsmodellen.....	12
2.4.2.2 Karriärmodellen.....	12
2.5 SYFTE- OCH FRÅGESTÄLLNING	13
3. Metod	13
3.1 Val av metod	13
3.2 Urval	13
3.3 Bortfall.....	13
3.4 Genomförandet	14
3.5 Validitet och reliabilitet	14

3.6 Etiska ställningstaganden	15
4. Resultat	16
4.1 Övergripande resultat för hela gruppen	16
4.2 Motivation- och ambition till idrottsutövningen	16
Om Motivation- och ambition till skolan	17
4.3 Betyg- och skolprestationer	18
4.4 Sammanfattning resultat	19
5. Analys	20
5.1 Analys av Habitus, Fält, Kapital och undersökning	20
5.2 Analys av Jonssons modeller och undersökning	21
6. Diskussion	22
6.1 Metoddiskussion	23
6.2 Slutsats	24
6.3 Förslag på fortsatt forskning	24
Käll- och litteraturförteckning	25

1. Inledning

1.1 Introduktion

Som mångårig tränare inom den olympiska huvudidrotten, friidrott har jag haft förmånen att följa många talangfulla ungdomar och juniorer i sin satsning inom friidrotten. En del har vunnit SM- medaljer medan andra har lyckats ta sig till internationella ungdoms- och juniormästerskap och hävdade sig bra på den internationella idrottsscenen.

Som student och blivande lärare inom ämnet idrott och hälsa finner jag det intressant att fördjupa mig inom studieprestationer i skolan gentemot ungdomseliten inom svensk friidrott.

Under de 10 åren som jag varit aktiv som ledare har det inte förbigått mig obemärkt att majoriteten idrottare som presterar på en hög nivå inom sin idrott också presterar bra i skolan. Föreliggande studie syftar till att undersöka hur motivationen till skolan ser ut, hur studieresultaten dvs. betygen ser ut samt hur hög ambitionen och motivationen till den egna utövningen av sin idrott ser ut hos elitaktiva ungdomar och juniorer inom svensk friidrott. Idag finns det forskning som tyder på att fysisk aktivitet har en positiv påverkan på skolprestationerna bland barn och ungdomar (Ericsson 2003, s.19). Tidigare studier som har utförts visar på att fysisk aktivitet kan påverka koncentrationsförmågan till det positiva (Ericsson 2003, s.182). Att ha en hög koncentrationsförmåga är en fördel i både elitidrotten och för skolprestationen då båda handlar om att åstadkomma en prestation. En prestation som tar sig i uttryck i form av tävlingsresultat eller i betyg. (Jonsson 1985, s. 22 ff).

Intresset för friidrott är stort i Sverige. Vilket förmodligen grundar sig i de framgångar Sverige tidigare haft genom bland annat Karolina Klüft, Stefan Holm, Susanna Kallur och Kajsa Bergkvist i början av 2000-talet. Riksförbundet (RF) utförde under 2011 en mätning där det konstaterades att friidrotten hade ca 500 000 medlemmar. Det innebär också att friidrotten hade näst högsta antal medlemmar gentemot andra föreningar under 2011.

Det är välkänt att elitidrott ställer höga krav på utövarens fysiska såväl som mentala kapacitet. Detsamma gäller elitfriidrottare, om än inte i en större omfattning eftersom friidrott är en individuell sport som avgörs man mot man och kvinna mot kvinna. De fysiska egenskaperna som en elitfriidrottare bör besitta för att kunna prestera på elitnivå är höga. Friidrottens tekniska grundformer och delkapaciteter hos elitfriidrottare är av hög kvalitet, exempelvis, styrka, koordination och uthållighet. (Gidewall 2009, s. 44)

Tidigare studier som är gjorda avser att undersöka hur måttlig eller daglig fysisk aktivitet påverkar barn och ungdomars skolprestationer. Jag finner det intressant att undersöka hur elitaktiva ungdomar inom svensk friidrott presterar inom skolan.

2. Bakgrund

2.1 Begrepp

2.1.1 Elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare

Den här studien avser att undersöka olika förhållande mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare i ungdomsåren 16-19 år, både pojkar och flickor. Friidrottarna som kommer att definieras som *elitfriidrottare* är de som befinner inom topp 8 i svenska friidrottsförbundets årsbäсталistor. Medan de som är utanför topp 8 kommer att definieras som *icke-elitfriidrottare*.

2.1.2 Betyg

Studien har som syfte att bland annat undersöka om betygsnivån skiljer sig åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare avseende skolans kärnämnen. Elevernas studieprestationer mäts genom deras betyg avseende skolans kärnämnen. Engelska, svenska och matematik inklusive ämnet idrott-och hälsa.

2.1.3 Motivation

Begreppet motivation förekommer ofta inom idrottssammanhang och kan tolkas på olika sätt. Enligt Högberg kan motivation ses som styrkan i en persons ansträngning att klara av någon form av uppgift (Högberg 2008, s. 59). I den här undersökningen som avser att studera ungdoms elitens skolprestationer så kommer motivation att tolkas som drivkraft. I studien mäts motivation till skolan och till idrotten. Det görs med en skala 1-6 där 1 visar att man har en låg motivation medan 6 visar att man har en hög motivation. I friidrotten pratar man om inre och yttre motivation som kan tolkas som inre och yttre drivkraft. Inre och yttre motivation är något som krävs för att erhålla en starkt mentalkapacitet (Gidewall 2009, s.33)

2.1.4 Ambition

Frågor som beror på utövarnas ambitionen gällande fortsatta studier efter grundskolan och gymnasiet. Ambitionen till idrotten undersöks genom frågor om hur långt de vill komma med sitt idrottande, exempelvis att nå ett EM eller ett VM. Ambition i den här undersökningen definieras som en slags strävan, strävan emot något mål. Exempelvis att vinna ett OS guld.

2.2 Elitfriidrottare

Svenska friidrottsförbundet har tagit fram kravanalyser i respektive grengrupp, De fungerar som riktlinjer, för att belysa de mentala och fysiska delkapaciteter som en manlig eller kvinnlig friidrottare ska sträva mot för att kunna uppnå en internationell elitnivå. Den fysiska delkapaciteten som presenteras i Svenska friidrottsförbundets kravanalys avslöjar en del om vilka extrema belastningar som kroppen utsätts för och mängden träning som behövs för att er hålla dessa kvaliteter. Kravanalysen kan ses som svensk friidrotts riktlinjer för att räknas som elitaktiva på internationell nivå (Gidewall 2009, s.8).

Som ungdom på elitnivå kan man tävla i både nationella och internationella mästerskap. Exempelvis, ungdoms- SM, ungdoms- EM, ungdoms- VM och ungdoms- OS.

2.2.1 Förberedande elit - Friidrottens generella utvecklingstrappa

Enligt friidrottens generella utvecklingstrappa skriven av Oskar Gidewall, ska man genomgå fyra olika stadier innan man når elitnivå. Lekstadium (7-10år), grundstadium (10-14år), uppbyggnadsstadium (14-17år) och elitstadium 17+. (ref) Redan ifrån ung ålder vill svensk friidrott ge den aktive rätt förutsättningar, både vad det gäller fysiska och mentala förutsättningar (Gidewall 2009, s.24)

Lekstadiet. Mellan åldrarna 7-10 år ligger fokus på lek, glädje och gemenskap. Träningen skall vara allsidigt utformad med leken som redskap att träna grovmotoriska färdigheter. Exempelvis såsom rotera, greppa och balansera (Gidewall 2009, s25).

Grundstadiet (10-14år). Liksom som ordet grund, så kännetecknas träningen av att träna grunderna, grundformer som hoppa, kasta och springa. I grundstadiet ska individens personliga utvecklingen börja formas där idrotten och dess ledare har en viktig roll att fostra i kamratskap, eget ansvarstagande, social gemenskap med fokus på självkänsla- och tillit (Gidewall 2009, s.25).

Uppbyggnadsstadiet. Mellan 14-17 år påbörjas en fördjupad inläring utav friidrottens tekniska grundformer och delkapaciteter såsom uthållighet, styrka och koordination. Även en fördjupad personlighetsutveckling startar och den aktive får ta ett större ansvar över sin egen träning. (Gidewall 2009, s25)

Elitstadiet. Från 17 år blir träningen mer prestationsinriktad. Träningen är målinriktad och specialiserad utifrån vanligtvis en eller två grenar. Fokus ligger på att optimera de fysiska delkapaciteterna liksom gäller de mentala kraven (Gidewall 2009, s25).

2.2.2 Mer idrott ger bättre skolresultat

Det finns det ett flertal studier som pekar på att mer fysiskt aktivitet bidrar till bättre skolprestationer bland barn- och ungdomar i form av höga betyg (Ericsson 2003, s.175). I en artikel i Svenska dagbladet lyfter man fram en studie som visar på positiva effekter av mera idrott på schemat. I artikeln presenteras att fler timmar idrott leder till att flera elever blir behöriga till gymnasiet. (Stensson 2013).

2.3 TIDIGARE FORSKNING

Det finns få studier där man undersöker elitfriidrottarens skolprestationer, eller där någon någon form av jämförelse görs mellan elitaktiv och icke- elit aktiva ungdomar 16-19år. Desto mer forskning finns det om vilka positiva effekter fysik aktivitet har på barn- och ungdomars hälsa och skolprestationer. Det finns även studier kring ungdomar som studerar på gymnasial nivå med en specialinriktning mot sin idrott. (Lund, 2010,s.35).

2.3.1 Elitsatsning- och RIG

Riksidrottsgymnasium (RIG) är en av två varianter av idrottsutbildning på gymnasial nivå. Utbildningen riktar sig till elever 16-19 år, som vill kunna kombinera sina gymnasiestudier med en elitsatsning inom sin idrott. Riksidrottsgymnasierna är rikstäckande och rekryterar inom hela landet. Elever i åldrarna 16-19 år inom hela landet kan söka sig till någon utav dessa gymnasier. Utbildningarna har en tydlig inriktning mot elitidrott och det råder konkurrens om ett fåtal antal platser vid varje program. (Lund 2010, s.35).

” Syftet med Riksidrottsgymnasierna är att erbjuda stöd till talanger med bästa förutsättningar att som senior nå internationell elit och för dem skapa goda möjligheter att kombinera elitidrott och utbildning genom ett individanpassat, flexibelt och kompetent stöd i en kvalitetssäkrad studie och elitidrottsmiljö. ” (Riksidrottsförbundet, 2008, s.7)

Undersökningen som gjordes 1999-2009 omfattar 36 olika specialförbund. Exempel på specialförbund är Svenska fotbollsförbundet eller Svenska friidrottsförbundet. Studien som är gjord av Sten Eriksson inkluderar upp till 400 elever. Undersökningen har använt sig av enkäter som insamlingsmetod. Studien visar att elever vid riksidrottsgymnasium som verkar inom individuella idrotter, exempelvis orientering och friidrott håller en högre nivå i skolan jämfört med dom eleverna som utövar någon form av lagidrott. Enligt Eriksson har riksidrottsgymnasium eleverna ett högre betyg i skolans kärnämnen, matematik, engelska och svenska. Resultaten för studien är signifikanta. Och dessutom en högre genomsnittspoäng gentemot andra gymnasieelever allmänt. (Eriksson 2010).

2.3.2 Bunkefloprojektet

En interventionsstudie av Ingegärd Eriksson, visar att barns koncentrationsförmåga och skolprestationer kan förbättras genom ökad fysisk aktivitet samt extra motorisk träning i skolan (Ericsson 2003, s.91). Studiens övergripande syfte är att studera vilka eventuella positiva effekter som tillkommer av mer fysisk aktivitet och utökad motorisk träning i skolan, och vilken påverkan följande förändringar har på motorik, koncentrationsförmåga och skolprestationer. (Ericsson 2003, s.19). Studien genomfördes under tre års tid, genom bland annat Ericssons egna observationer. Man observerade två årskullar elever i två grupper. Ena gruppen gavs utökad fysisk aktivitet och mer motorisk träning på schemat medan den andra gruppen fungerade som en kontrollgrupp. Kontrollgruppen hade ingen utökning av fysisk aktivitet eller motorisk träning på schemat. (Ericsson 2003, s.93). Ericssons tredje hypotes, om att barns skolprestationer i svenska och matematik, två av skolans kärnämnen förbättras med mer fysisk aktivitet och motorisk träning i skolan bekräftas i studiens delresultat. Eleverna i grupperna som fick utökad tid med fysisk aktivitet och motorisk träningen presterade bättre i delar av de nationella proven i matematik och svenska. (Ericsson 2003, s.175). Resultaten kunde också tyda på att koncentrationsförmågan hos barnen förbättrades i takt med att det motoriska blev allt bättre (Ericsson 2003, s.182).

2.3.3 Utökad motorisk träning och skolprestation

Det finns en svensk studie från 2009 som avsåg att undersöka skolelevers studieresultat i relation till den mängd fysisk aktivitet som skolan erbjöds. Undersökningen gjordes på pojkar och flickor i 15-16 åldern. flickorna som utförde en hård fysiskt prestation erhöll bättre betyg än de som var mindre fysiskt aktiva. Studien visar på ett samband gällande fysisk aktivitet och höga betyg. (Kwak, Kremers, Bergman, Ruiz, Rizzo & Sjöström 2009).

Tidigare forskning visar på en positiv trend vad gäller påverkan av fysisk aktivitet även att skolprestationer bland elever (Ericsson 2003, s.175). Förutom påverkan på skolaprestationerna i form av ett bättre betyg, visar tidigare forskning att koncentrationsförmågan förbättras i takt med att eleverna har möjlighet till extra motorisk träning (Ericsson 2003, s.182).

”Genom motorisk träning kan man förväntas påverka automatisering av grundläggande motoriska färdigheter. Brister i detta avseende kan tänkas störa koncentrationsförmågan i olika kognitiva inlärningsituationer” (Ericsson 2003, s.182).

2.4 TEORETISKT UTGÅNGSPUNKT

Habitus

Enligt Bourdieu kan habitus förklaras som ett fenomen som styrs och påverkas av en människas minnen och tidigare erfarenheter som hon eller han mött. Habitus i sin tur styr och påverkar människans sätt att agera och reagera i olika situationer. (Bourdieu 1999). Larsson beskriver att habitusbegreppet sammanbinder människors livsvillkor med deras sätt att leva sina liv. Begreppet kan ses som benämningen livsstil. (Larsson 2008, s.33)

Fält

Bourdieu förklarar att, genom att närvara i en bestämd social miljö, formas människan av det liv som levs där. (Bourdieu 1999). Enligt Ferry, presenteras idrotten som ett autonomt fält, vilket han förklarar som att idrotten har makten över den egna organisationen. Friidrott kan ses som en bestämd social miljö där barn och ungdomar verkar, samt som ett idrottsfält, bestående utav flera olika idrotter. (Ferry 2014, s.45).

Kapital

Bourdieu definierar kapital som en persons tillgångar eller resurser. Tillgångarna kan exempelvis vara en persons erövrade kunskaper. (Bourdieu 1999). Enligt Larsson är den mest grundläggande kapitalformen symboliskt kapital. Begreppet förklaras som ett sätt att tydliggöra vad som skänker pondus, prestige, status och makt. Fenomenet kan uppkomma överallt, inom vänskapskretsar, inom familjen eller träningsgruppen. (Larsson 2008, s.33). Att erhålla exempelvis en VM medalj kan påverka en persons position och makt inom ett visst fält, så som friidrott (Ferry 2014, s.45).

Enligt Ferry kan begreppet idrottskapital ses som ännu en form av kapital, som bygger på de olika kunskaperna och färdigheterna som behövs för att kunna prestera framgångsrikt inom olika idrottsliga aktiviteter (Ferry 2014, s.45). Enligt Stuij uppnår man detta kapital genom att vara idrottsligt aktiv som liten, där tränaren och träningskamraterna blir viktiga komponenter (Stuij 2013).

Habitus, fält och kapital är tre olika fenomen som påverkar människan. Samtliga fenomen påverkar en persons sätt att agera i olika situationer, utifrån tidigare erfarenheter eller situationer som personen har mött.

2.4.2 Ungdom - Idrott - Skola

Den andra teoretiska utgångspunkten som studien utgår från är Rolf Jonssons modell ur boken för samspelet idrott – skola, en basrapport från 1985. Med den här modellen placerar Jonssons elever som idrottare inom fyra olika modeller där skola och idrott kan påverka och på något sätt ha ett visst inflytande på varandra. De finns fyra olika modeller: den *sociala modellen*, *kompensationsmodellen*, *karriärmodellen* och *prestationsmodellen*. Studien utgår endast från prestationsmodellen och karriärmodellen. Modellerna syftar till att visa på samspelet mellan idrott och skola. (Jonsson 1985, s. 21-32)

2.4.2.1 Prestationsmodellen

Eleverna har en bra arbetsdisciplin och lägger ned mycket tid på sitt idrottande. Den disciplinen som finns till idrotten antas i den här modellen också finnas i skolan. Dessa elever beräknas också ett erhålla ett bra självförtroende och vill leverera på en hög nivå inom skolan och lyckas med sina studier. Eleven kommer att utveckla ett förhållningssätt, att den uppgift som eleven tar på sig kommer eleven att vilja prestera så bra som möjligt i. (Jonsson 1985, s. 23-25).

2.4.2.2 Karriärmodellen

I den här modellen utgår man från att individen vill satsa helhjärtat på idrotten men samtidigt begränsa sina satsningar inom sina studier. Idrotten kommer att gå före skolan och personen ifråga kommer att välja alternativ som gör skolgången mer lättsam. Detta kommer att påverka skolprestationerna mer negativt än vad det skulle göra om valet på skolan hade gått först. Karriärmodellen har väldigt starka kopplingar mellan idrott och framtid vilket i sin tur kan leda till att skolan hamnar i bakgrund när det kommer till att prioritera. Personen har valt den här modellen att fatta sina beslut om framtiden utifrån den idrottsliga satsningen som hon eller han gör. (Jonsson 1985, s. 31).

2.5 SYFTE- OCH FRÅGESTÄLLNING

Syfte med studien att undersöka hur den svenska ungdoms -och junior eliten inom svensk friidrott presterar i skolan. Frågeställningar i föreliggande studie är:

1. Skiljer sig ambitionsnivån och motivationen åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare när det gäller idrottsutövningen?
2. Skiljer sig ambitionsnivån och motivationen åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare när det gäller skolarbetet?
3. Skiljer sig betygsnivån åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare avseende skolans kärnämnen?

3. Metod

3.1 Val av metod

Den här studien har en kvantitativ ansats med enkäter som insamlingsmetod. Det som ska undersöks är mätbart vilket utgör en av utgångspunkterna för en kvantitativ metod (Hassmén & Hassmén 2008, s.85). Enkäterna skickas ut till icke-elitaktiva och elitaktiva ungdomar inom svensk friidrott. Enkäterna är utformade med stängda frågor.

3.2 Urval

Urvalet för denna studie omfattar 67 stycken flickor och pojkar mellan åldrarna 16-19år som är aktiva inom friidrott. Att räknas som att vara aktiv inom friidrotten definierar jag genom att man är ansluten till en friidrottsförening och deltar i någon form av organiserad träning. Urvalet är slumpmässigt hämtat från Svenska friidrottsförbundets årsbästa listor för 2016 och medlemsregister över aktiva friidrottare från svenska friidrottsförbundet.

3.3 Bortfall

84st enkäter delades ut, efter att enkäterna hämtats in kan man se ett bortfall av personer som inte har besvarat enkäten, 17 st som enkäten delade ut till svarade inte. (Hassmén & Hassmén 2008, s.85).

3.4 Genomförandet

Enkäterna delades ut till deltagarna i undersökningen via mail kontakt. Då flera av deltagarna är minderåriga, finns det ett medgivande från målsman.

Alla som deltog i studien oavsett ålder och kön blev uppdelad i två olika kategorier. Antingen blev man klassificerad som elitfriidrottare eller icke- elitfriidrottare då det är deras två grupper som skall undersökas i studien. För att dela upp deltagarna i grupperna elitaktiva och icke-elitaktiva valde jag att utgå från Svenska friidrottsförbundets årsbäсталistor för tävlings-säsongen 2016. De åtta bästa, som kvalat till SM-final ansågs tillhöra gruppen elitaktiva, och resterande utanför topp 8 fick tillhöra gruppen i icke elit-aktiva. (Hedman 2016). 42 stycken kategoriserade som elitaktiva och 25 stycken som icke-elitaktiva.

3.5 Validitet och reliabilitet

Validitet

Det handlar om giltigheten i det som undersöks. I vilken utsträckning den speglar och fångar det som är intressant för studien. (Hassmén & Hassmén 2008, s.136). Jag anser att validiteten för föreliggande studie är svag. Studien handlar om att undersöka elitaktiva skolprestationer kontra icke-elitaktiva. Vilket har gjorts med en enkätundersökning där relevanta frågor har ställts om betyg och motivation som är av intresse för undersökningen. Vilket skulle ge en god validitet (Hassmén & Hassmén 2008, s.136) Men eftersom att det är en väldigt stor storleks skillnad mellan grupperna, 43 stycken elitaktiva och endast 27 stycken icke-elitaktiva så blir det inte säkert att om undersökningen har lyckats fånga det fenomen som är av intresse fullt ut. Validiteten anses svag bland annat pga av att det endast är ett urval på 67 stycken mot en populationen som består utav flera tusen.

Reliabilitet

Reliabilitet handlar om upprepbarhet, utifrån observationer som är gjord tätt efter vandra skall resultatet vara det samma. (Hassmén & Hassmén 2008, s.136). Reliabiliteten för föreliggande studie anses vara svag. Undersökningen är begränsad och syftet som undersökts, hur unga elitfriidrottare presterar i skolan är inte signifikant. Det finns inget samband, utan resultaten är

uppkomna av slumpen. Detta eftersom urvalet är alldeles för litet gentemot hela den populationen jag gjorde undersökningen på. (Hassmén & Hassmén 2008, s.136).

Det som lyfter reliabiliteten för föreliggande studie är att frågorna i enkäten handlade bland annat om, betyg, kön och ålder. Resultatet utav svaren skulle visa som samma resultat om man analyserades igen. En del av frågorna som rör motivation och ambition sänker reliabiliteten pga att motivationen och ambitionen kan förändras vilket inte skulle ge samma svar vid senare test.

3.6 Etiska ställningstaganden

Deltagarna i studien blev informerade om att det var helt frivilligt att delta i undersökningen och att man när som helst kunde få avbryta. I enkäten får deltagarna också information om att de är helt anonyma. Deltagarna blev slutligen informerade om att det när som helst har möjlighet att kontakta mig för att ställa frågor om undersökningen. (Hassmén & Hassmén 2008, s. 391). För att göra det säkert för deltagarna som är med i studien följer jag vetenskapsrådets riktlinjer (Hassmén & Hassmén 2008, s.389). Det finns fyra stycken krav. 1. *Informationskravet*, deltagarna har fått informationen om vad som är studiens syfte och vad undersökningen går ut på. 2. *Samtyckekravet*, deltagarna har blivit informerad i enkäten att det är frivilligt att delta i studiens och att man när som helst kan välja att avbryta sin medverkan. 3. *Konfidentialitetskravet*, deltagarna blev informera om att enkäten är helt anonym, inget man eller personnummer fylls i. Enkäterna sorteras och förvars säkert med hjälp utav ett hemsidan för just enkäter. Det krävs en inloggning och lösenord för att komma åt enkäterna. 4. *Nyttjadekravet*, uppgifterna som är insamlad ifrån deltagarna är konfidentiella och kommer inte att lämnas ut till någon (Hassmén & Hassmén 2008, s.389).

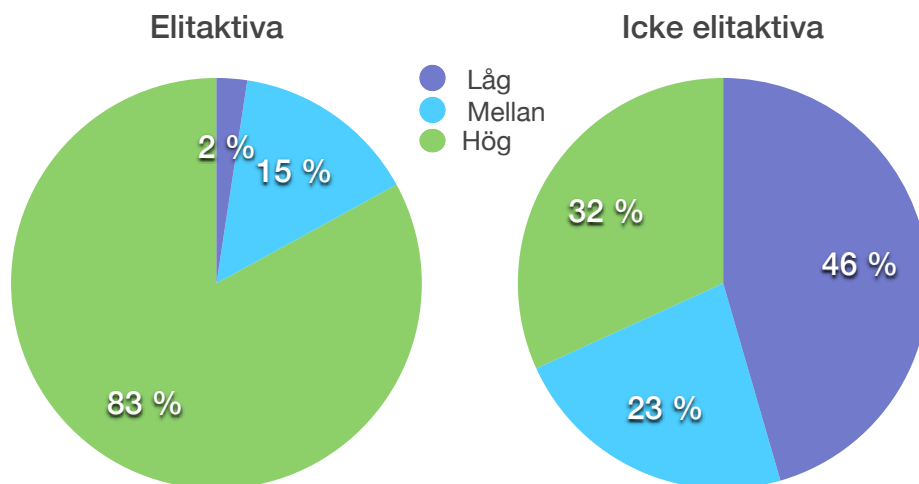
4. Resultat

4.1 Övergripande resultat för hela gruppen

I studien deltog totalt 67 personer, i åldrarna 16-19år, både killar och tjejer. Uppdelningen mellan åldrarna 16-19 år: 7 stycken var 16 år, 7 stycken var 17 år, 24 stycken var 18 år och 23 stycken var 19 år. Utav hela gruppen som undersöktes är det en tredjedel som hade som ambition att ta sig till ett JVM/VM eller till ett OS.

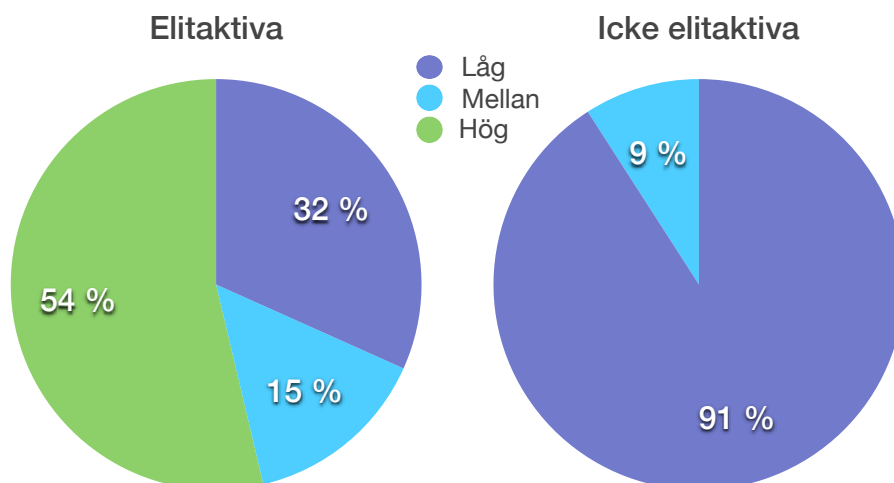
4.2 Motivation- och ambition till idrottsutövningen

Följande resultatredovisningen kommer att handla om motivationsnivån hos friidrottarna, såväl hos eliten så som icke-eliten gällande idrottsutövningen. Följande resultatredovisningen gällande motivationen och ambitionen var resultatet signifikant.



Figur 1. Avser motivationen hos respektive elitaktiva och icke-elitaktiva till den egna idrotts utövandet. Det högra diagrammet avser gruppen elitaktiva medan den vänstra avser gruppen i icke elitaktiva. N=67.

I jämförelsen mellan elitfriidrottarna och icke elitfriidrottarna gällande motivationen till träningen- och det egna idrotts utövandet går det att utläsa att gruppen elitfriidrottare hade en högre motivationsgrad än gruppen som bestod av icke elitfriidrottare. 83% av de elitaktiva erhöll en hög grad av motivation till det egna idrottsutövandet jämfört gruppen icke elitaktiva där det endast var 32% som hade en hög grad av motivation. Hos gruppen elitaktiva var det 2% som erhöll en låg grad av motivation medan 46% av gruppen icke elitaktiva erhöll en låg grad av motivation.

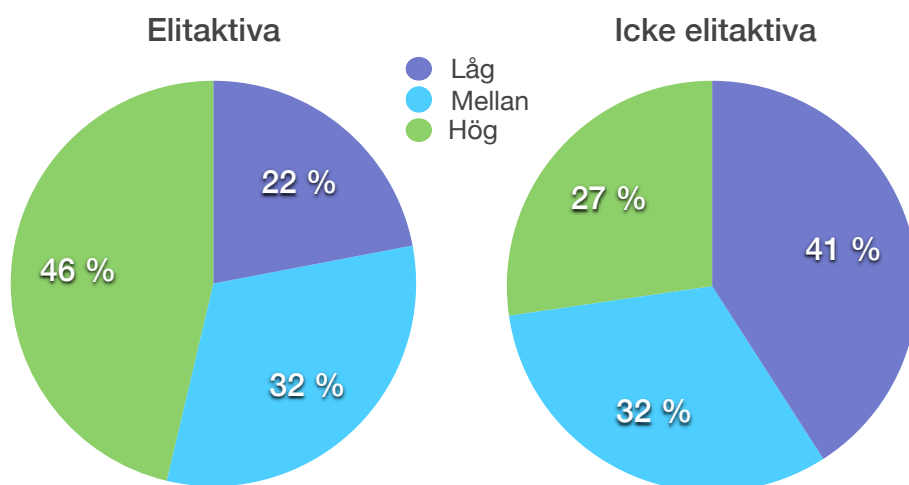


Figur 2. Avser ambitionsnivån hos respektive elitaktiva och icke-elitaktiva. Det högra diagrammet avser gruppen elitaktiva medan den vänstra avser gruppen i icke-elitaktiva. N=67.

En av frågeställningar för föreliggande studie var att ta reda på om ambitionsnivån mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare skiljer sig. Vad beträffar elitfriidrottarna, har 54 procent av gruppen en hög ambitionsnivå och 32 procent ansågs erhålla en låg ambitionsnivå. Bland gruppen icke elitaktiva hade 91 procent utövarna en låg ambitionsnivå.

Om Motivation- och ambition till skolan

Den tredje frågeställning i föreliggande studie handlar om hur ser motivationen och ambitionsnivån till skolan och utbildning ut bland det två olika grupperna.

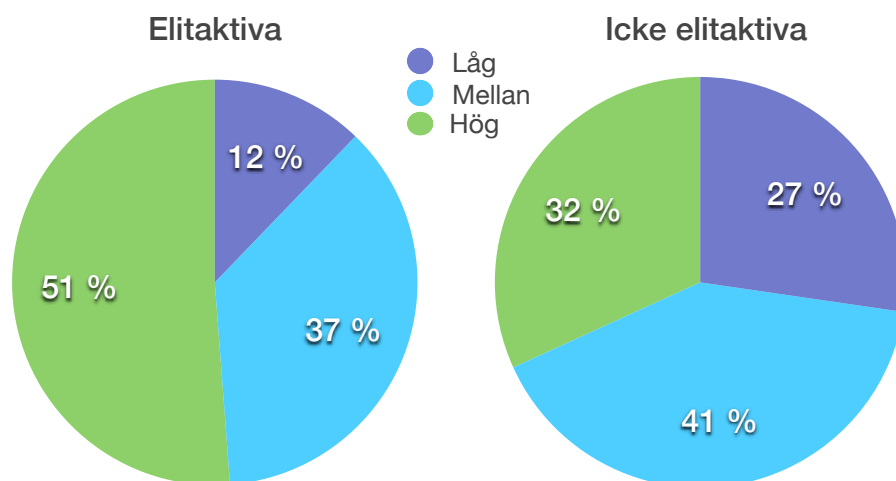


Figur 3. Avser motivationsnivån hos respektive elitaktiva och icke-elitaktiva. Det högra diagrammet avser gruppen elitaktiva medan den vänstra avser gruppen i icke-elitaktiva. N=67.

I ovanstående figur går det att utläsa att gruppen elitidrottare erhåller en högre motivationsgrad (46 procent) till skolan än den andra gruppen som bestod av icke elitidrottare där 27 procent av utövarna erhöll en hög motivationsnivå. Bland gruppen icke elitidrottare var det 41 procent av utövarna som hade en låg motivationsnivå jämfört med elitidrottarna där det var 22 procent av utövarna i gruppen som er höll låg motivationsnivå. Ur både gruppen icke elitidrottare och elitidrottare var det 32 procent av utövarna från båda grupperna som erhöll en mellannivå av motivationsgrad. Resultatet visar att de elitaktiva har en något högre motivation till skola och utbildning än de icke-elitaktiva.

4.3 Betyg- och skolprestationer

Studien undersöker bland annat om ambitionsnivån hos elitidrottare och icke elitidrottare skiljer sig när det kommer till skola och utbildning.



Figur 4. Avser betygen hos respektive elitaktiva och icke-elitaktiva. Det högra diagrammet avser gruppen elitaktiva medan den vänstra avser gruppen i icke-elitaktiva. N=67.

Resultatredovisningen för betygen mellan de två olika grupperna, elitidrottarna respektive icke elitidrottarna erhåller gruppen elitidrottare en högre nivå när det kommer till betygen i skolans kärnämnen jämför med gruppen icke elitidrottare. 51 procent av elitidrottarna erhåller en höga betyg. Av gruppen icke elitidrottare är det 32 procent av gruppen som erhåller en höga betyg. 12 procent av elitidrottarna har låga betyg medan 27 procent av gruppen icke elitidrottarna har låga betyg.

4.4 Sammanfattning resultat

I studien deltog totalt 67 personer, i åldrarna 16-19år, både killar och tjejer. 7 stycken var 16 år, 7 stycken var 17 år, 24 stycken var 18 år och 23 stycken var 19 år. Av deltagarna blev det 42 stycken indelade i gruppen elitaktiva och 25 stycken blev indelade i gruppen icke-elitaktiva. Totalt deltog 67 personer där fördelningen av kön inte togs i beaktning. 42st klassificerades som elitaktiva och 25st som icke-elit aktiva.

5. Analys

5.1 Analys av *Habitus, Fält, Kapital och undersökning*

Efter undersökningen som gjordes kan man bland annat konstatera att de som idrottar har generellt höga betyg. Man kan också konstatera att resultaten i den här undersökningen visar att de ungdomar 16-19 år som jämfört med elit aktiva presterade bättre i skolans kärnämnen, matematik, svenska och engelska. Den tidigare forskningen som finns visar på att det finns positiva effekter på barn och ungdomars skolprestationer med mer fysisk aktivitet och rörelse på idrottsschemat. (Ericsson 2003, s.91) (Kwak, Kremers, Bergman, Ruiz, Rizzo & Sjöström 2009). Vad är det som kan ligga till grund för detta fenomen?

Habitus kunde ses och förklaras som ett fenomen som styrs och påverkas av en människas minnen och tidigare erfarenheter som hon eller han har mött (Bourdieu 1999). Undersökningen visar bland annat att kategorin elitfriidrottare hade avsevärt högre motivation till att få ett högt slutbetyg än vad de som klassades som icke-elitaktiva hade. Kan det förklaras med Bourdieus habitus begreppet att skillnaden ligger i att den ena gruppen har i större utsträckning präglats utav att behöva prestera? Enligt Bourdieu, genom att vistas vid en bestämd social miljö (fält), formas människan av det liv som finns där.

(Bourdieu 1999) Det kan tolkas som att idrottsutövarna formas utefter den miljö de befinner sig. Det i sin tur bör kunna förstås som att idrotten påverkar de aktivas livsstil. Om så är fallet, bör resultatet i undersökningen bland annat kunna förklaras utav att den aktive fostras, i det här fallet, i att lära sig att ta eget ansvar, sätta mål och skapa verktyg för att kunna uppnå sitt mål. Kan dessa verktyg då följa med till en annan situation utanför idrotten? Ja, Enligt Bourdieu kan habitus styra och påverka människans sätt att agera i olika situationer. (Bourdieu 1999). Bourdieu talar även om kapital, vilket kan ses som en individs resurser och tillgångar som redskap för att kunna hantera vissa situationer (Bourdieu 1999).

Ferry nämner begreppet idrottskapital som en form av kapital. Detta bygger bland annat på de färdigheter som behövs för att kunna prestera inom olika idrottsliga aktiviteter. (Ferry 2014, s. 45). Kan färdigheterna som den aktive får genom att befinna sig i detta idrottskapital som ung vara en förklaring till att individerna i den här undersökningen presterade som det gjorde, att det elit aktiva erhåller andra färdigheter än de som inte idrottar på elitnivå? Bourdieus be-

grepp, kapital skulle förklara varför just de elitaktiva erhåller andra färdigheter än vad de som inte klassades som elit gjorde.

5.2 Analys av Jonssons modeller och undersökning

Rolf Jonsson har plockat fram en modell för att kunna kategorisera idrottare. Modellerna har som syfte att visa på ett samspel eller samband mellan idrott och skola (Jonsson 1985, s. 21-32). Resultaten i den här undersökningen kan förklaras genom en av dessa modeller, prestationsmodellen. I den här modellen är eleverna medvetna om vilka krav och förutsättningar som ställs på dem. Eleverna i den här modellen presterar på en hög nivå inom skolan och är framgångsrika med sina studier. Detta stämmer överens med resultaten för den här studien. De ungdomar som klassades som elitaktiva erhöll en högre nivå av motivation till skolan och gentemot idrotten. Utifrån den här modellen kommer eleverna att utveckla en förmåga för att kunna bemästra de uppgifter som eleven kommer att ställas inför eller utsätts för. Detta skulle kunna förklaras genom att kopplas ihop med habitus, fält och kapital. Utifrån den miljön de vistas i som unga som i det här fallet är friidrott så utvecklar de färdigheter för att kunna ta sig an uppgiften vilket stämmer överens med Jonsson prestationsmodellen (Jonsson 1985, s. 21-32).

Enkelt uttryckt kan man avrunda analysen med att konstatera att den miljö, det som Bourdieu kallar för fält samt det idrottskapital som de elitaktiva respektive icke-elitaktiva har "utsatts" för som unga har gett dem olika redskap/verktyg till att kunna hantera olika situationer. Vilket kan kopplas ihop eftersom enligt Bourdieu kan habitus styra och påverka människans sätt att agera i olika situationer. (Bourdieu 1999).

6. Diskussion

Undersökningen visar att det finns skillnader mellan de elitaktiva och icke-elitaktiva, men dessa är inte signifikanta. Resultat visar på att elit friidrottarna i den här studien presterade bättre i skolan och erhåller ett bättre betyg än vad gruppen icke-elitfriidrottare. Det går inte att dra slutsatserna att det är deras idrottsliga satsning som ligger till grund för deras betyg.

I bakgrunden presenteras Svenska friidrotts förbundets kravanalys. I den blir vi tilldelade information om vad och hur svensk friidrott eftersträvar att ge för grund till samtliga friidrottare som börjar träna. I friidrottens generella utvecklingstrappa beskriver Gidewall i kravanalysen vilka fysiska och mentala krav som ställs på elit aktiva. De fysiska aspekterna skrivs utifrån olika nivåer av styrka, uthållighet och koordination. Och de mentala aspekterna presenteras utefter inre och yttre motivation. Att kunna ta ett stort ansvar för sin egen träning och satsning, erhålla en egen inre motor och kunna koncentrera sig är kvalitéer som Gidewall beskriver som viktiga hos en elitidrottare. Redan i unga år fostras de aktiva till att lära sig att ta eget ansvar och träningen genomsyras utav allsidig träning och koordination, framlockad med leken som verktyg. Interventionsstudien som gjorde av Ingegerd Eriksson, vars hypotes om att barns koncentrationsförmåga och skolprestationer kan förbättras genom ökad fysisk aktivitet samt extra motorisk träning i skolan (Ericsson 2003, s.91) kan fungera som en förklaring till de skillnader vi kunde se mellan de friidrottare som klassificerade som elit aktiva och de som klassificerades som icke-elitaktiva. I Erikssons studie visades de att skolprestationen och koncentrationsförmågan blev bättre för de barn som hade utökad fysisk aktivitet och extra motorisk träning i skolan (Ericsson 2003, s.182). Kan detta ligga till grund för bättre skolprestationer bland de elit aktiva ungdomarna i undersökningen som jag har gjort?

Kan man dra paralleller till min undersökningen? Kan det vara så att som en effekt utav att tidigt få ägna sig åt allsidig träning och bred koordinationsträning resulterar i en bra koncentrationsförmåga som i sin tur också leder till goda studieresultat? Ja, om man utgår från Erikssons hypotes, den om att barns koncentrationsförmåga och skolprestationer kan förbättras genom ökad fysisk aktivitet samt extra motorisk träning i skolan (Ericsson 2003, s.91)

Den enda studie som handlade om ”elitaktiva idrottare” är studien där man hade som avsikt att undersöka elever 16-19 år som studerar vid riksidrottsgymnasium. Utbildningen riktar sig emot killar och tjejer som vill kunna kombinera sina gymnasiestudier med en elitsatsning inom sin idrott. Studien visade de att elverna som är aktiva inom individuella idrotter såsom

orientering och friidrott höll en högre i nivå i skolan jämfört med de elever som ägnade sig åt något form av lagidrott. Enligt Eriksson hade elverna vid riksidsrottsgymnasium ett högre betyg i skolans kärnämnen. Men också ett högre genomsnitt poäng gentemot gymnasieelever i allmänt. (Eriksson 2010). Studien påminner en del om föreliggande undersökning.

Riksidsrottsgymnasiet riktar sig mot elitaktiva ungdomar som vill kunna kombinera elitidrott och studier, både målgruppen och åldern på deltagarna i studien stämmer överens med undersökningen som jag har gjort. Det finns ytterligare en studien, som undersökte flickor och pojkar 15-16 år och deras studieprestationer. Studien visade bland annat på att flickor som utförde ett hårt fysiskt arbete i form utav en prestation, hade signifikant bättre betyg än de flickor som var mindre fysiskt aktiva. Studien visade på ett samband mellan fysisk aktivitet och höga betyg. (Kwak, Kremers, Bergman, Ruiz, Rizzo & Sjöström 2009). Undersökningen som jag gjort domineras av flickor, vilket gör att den här undersökningen kan tala för att det också skulle kunna finnas ett samband för de resultat som påvisas i den föreliggande studie.

6.1 Metoddiskussion

Den här studien har haft som syfte att undersöka hur ungdomseliten inom svensk friidrott presterar inom skolan. Undersökningen har gjorts med enkäter som insamlingsmetod, utskickad till 84st ungdomar 16-19år. Pga av en alldeles för liten svarsfrekvens erhåller studien ingen signifikans. Vilket man ska ta i beaktning när man tar del utav resultaten och slutsatser som presenteras i undersökningen. En annan orsak till den uteblivna signifikansen kan bero på antalet enkäter, svars frekvensen är för låg gentemot populationen som studien undersöker. En till orsak kan vara det ojämna antalet mellan elit aktiva och icke-elit aktiva där majoriteten av de som svarade på enkäterna till hörde gruppen elit aktiva. Frågorna i enkäterna är relevanta i relation till själva syftet men validiteten kan anses vara svag eftersom det finns en rad andra frågor som också kan ha ställts som skulle kunna ha gett djupare svar på studiens syfte. Reliabiliteten för den här studien anses vara låg, just på grund av att de inte går att utesluta att om man gör exakt samma test igen så kan det visa på ett annat resultat (Hassmén & Hassmén 2008, s.122). Eftersom alla av testerna är signifikant för föreliggande studie så går det inte att utesluta att det är sluppen som ligger bakom resultatet. Orsaken till att det är sluppen kan grunda sig får låg svarsfrekvens på enkäterna samt att det är få icke-elit aktiva som har svarat, vilket påverkar resultatet i sig.

6.2 Slutsats

Det man kunde utläsa av föreliggande studiens resultat är att eliten presterar något bättre inom skolan och erhöll en högre motivation till både skolan och idrotten än gruppen icke-elitaktiva. Detta kan förklaras med bland annat Jonsons modell som pekar på att dessa elever har ett bra självförtroende och vill leverera på en hög nivå inom skolan. (Jonsson 1985, s. 22-25) De två grupperna som testas ligger väldigt nära varandra samt att det kan finnas andra variabler som påverkar resultatet som presenteras, exempelvis dagsform. Pga av en alldeles för liten svarsfrekvens blev inte alla resultaten signifikanta. Det var endast resultaten om motivationen och ambitionen som är signifikanta. Vilket man ska ta i beaktning när man tar del utav resultaten och slutsatser som presenteras i undersökningen.

6.3 Förslag på fortsatt forskning

Efter ha genomfört denna undersökning så har det öppnats en rad dörrar som leder till andra frågor inom ämnet. Det finns väldigt få tidigare studier om jämförelser mellan elit aktiva och icke-elit aktiva ungdomar generellt. Något som skulle vara intressant att undersöka ur svenskt perspektiv är om det är pågrund utav allt mer stillasittande bland barn och ungdomar som har lett till sämre skolprestationer inom skolan.

Käll- och litteraturförteckning

- Arday, D.N., Fernández-Rodríguez, J.M., Jiménez-Pavón, D., Castillo, R., Ruiz, J. & Ortega, F. B. (2013) *A physical education trial improves adolescents' cognitive performance and academic achievement: the EDUFIT study*. Scandinavian journal of medicine and science in sports. Volume 24: issue 1, p. 52-61, February 2014
- Bourdieu, P. (1999). *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos
- Bedömning och betyg: Lgr 11. (2012). Solna: Fortbildning AB/Grundskoletidningen
- Ejlertsson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*. 2. [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Ericsson, Ingegerd (2003). *Motorik, koncentrationsförmåga och skolprestationer: en interventionsstudie i skolår 1-3*. Diss. Lund : Univ., 2003
- Ericsson, S (2010). FoU-rapporten - Utvärdering av RIG-verksamheten– ur ett SF och elevperspektiv 1999-2009. Stockholm: Riksidrottsförbundet
- Ferry, Magnus (2014). *Idrottsprofilerad utbildning: - i spåren av en avreglerad skola*. Diss. (sammanfattning) Göteborg : Göteborgs universitet, 201
- FYSS 2008: *fysisk aktivitet i sjukdomsprevention och sjukdomsbehandling*. 2. Uppl. (2008). Stockholm: Statens folkhälsoinstitut
- Gidewall, Oskar (2009). *Friidrottens kravanalys 2008-2012*. Stockholm: Svenska friidrottsförbundet
- Jonsson, R (1985). *Ungdom – Idrott – Skola: basrapport- bakgrund, utgångspunkter, metod och några inledande resultat*. Uppsala: Sociologiska institutionen, Uppsala Universitet
- Kwak, L., Kremers, SP., Bergman, P., Ruiz, J., Rizzo, N., Sjöström, M (2009) Associations between physical activity, fitness, and academic achievement. *The journal of pediatrics*. Volume 155: issue 6, p. 914-918, 1 december 2009
- Lund, Stefan (2010). *Idrottsutbildning och utbildningsreformer: en kartlägningsstudie av Sveriges gymnasiala idrottsutbildning*. Stockholm: Riksidrottsförbundet
- Larsson, Bengt (2008). *Ungdomarna och idrotten: tonåringars idrottande i fyra skilda miljöer*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2008 Tillgänglig på Internet: <http://su.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:198237>
- Hassmén, Nathalie & Hassmén, Peter (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. 1. uppl. Stockholm: SISU idrottsböcker
- Hedman, Jonas (2016). *Friidrott 2016*. Upp. Förlagsort: Friidrottsförlaget)
- Stuij, M (2013). *Habitus and social class: a case study on socialisation into sports and exercise*. *Sports, Education and Society*. Advance online publication.

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte och frågeställningar:

Mitt syfte avser att undersöka hur den svenska ungdoms -och junior eliten inom svensk friidrott presterar i skolan. Frågeställningar jag utgår ifrån är:

- Skiljer sig ambitionsnivån och motivationen åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare när det gäller idrottsutövningen?
- Skiljer sig ambitionsnivån och motivationen åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare när det gäller skolarbetet?
- Skiljer sig betygsnivån åt mellan elitfriidrottare och icke-elitfriidrottare avseende skolans kärnämnen?

Vilka sökord har du använt?

Motivation, ambition, elit idrottare, elitfriidrottare, höga betyg, fysisk aktivitet, elitidrott och höga betyg.

Var har du sökt?

*GIH:s bibliotekskatalog
HIG:s bibliotekskatalog
Google Scholar
skolverket.se*

Sökningar som gav relevant resultat

Motivation, ambition, elit idrottare, elitfriidrottare, höga betyg, fysisk aktivitet, elitidrott och höga betyg.